

ਕੌਮੀ ਝੰਡਾ ਲਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਰਸਮ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਸਮੂਹ ਵਿਭਾਗ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਡਿਊਟੀ ਨੂੰ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਤੇ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਬਦਲਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਮਾਗਮ ਲਈ ਸੂਰੱਖਿਆ ਦੇ ਪ੍ਰਬਤਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਸਾਫ਼-ਸਫਾਈ, ਟਰੈਫਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਸੁਚਾਰੂ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ, ਆਰਜ਼ੀ ਪਖਾਨੇ, ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿਖੇ ਡਸਟਬਿਨ ਆਦਿ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪ੍ਰਬਤਾ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ ਡਾ. ਪੁੰਗਿਆ ਜੈਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਮੰਦੇਨਜ਼ਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਸੂਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸੀ.ਸੀ.ਟੀ.ਵੀ.ਕੈਮਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕੰਟਰੋਲ ਰੂਮ ਵੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵੀ ਸੱਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ 112 ਤੇ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਧੀਕ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਵਿ) ਸ.ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ, ਐਸ.ਡੀ.ਐਮ ਫ਼ਰੀਦਕੋਟ ਮੋਰਾਰ ਵਰੁਣ ਕੁਮਾਰ, ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ ਡਾ. ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਕੱਕੜ, ਐਸ.ਪੀ ਐਚ ਮਨਵਿੰਦਰ ਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਐਕਸੀਅਨ ਪੀ.ਡਬਲਓ.ਐੱਲੀ ਨੰਦਨ ਕੁਮਾਰ, ਸੀ.ਡੀ.ਪੀ.ਓ ਰਤਨਦੀਪ ਕੌਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਖੇਡ ਅਫ਼ਸਰ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਿੱਖਿਆ ਅਫ਼ਸਰ ਐਲੀਓਰੀ ਐੰਜਨਾ ਕੌਸ਼ਲ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸਿੱਖਿਆ ਅਫ਼ਸਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਨਿਲਮ ਰਾਣੀ, ਸੈਕਟਰੀ ਫਿਲਾਸਫੀ ਡਾ. ਜਸਬੀਰ ਜੱਸੀ ਤੇ ਇਲਾਵਾ ਵੱਧ ਵੱਖ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦਾ ਰੱਖੀਏ ਖ਼ਿਆਲ

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਬਾਦੀ 1 ਅਰਬ, 42 ਕਰੋੜ, 86 ਲੱਖ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਚੀਨ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਭਾਰਤ ਤੋਂ 29 ਲੱਖ ਘੱਟ ਭਾਵ 1 ਅਰਬ, 42 ਕਰੋੜ, 57 ਲੱਖ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਬਾਦੀ 1950 ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਚੀਨ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲ ਗਈ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵੱਲੋਂ 19 ਅਪ੍ਰੈਲ 2023 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ‘ਦ ਸਟੇਟ ਆਫ ਦ ਵਰਲਡ ਪਾਪੂਲੇਸ਼ਨ’ ਮੁਤਾਬਕ 2050 ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਬਾਦੀ 166.8 ਕਰੋੜ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ ਜਦਕਿ ਚੀਨ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਘਟ ਕੇ 131.7 ਕਰੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਕੇਰਲ ਵਿੱਚ ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਬਾਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। 2030 ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਦੀ ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਬਾਦੀ ਦੁੱਗਣੀ ਹੋ ਕੇ 19 ਕਰੋੜ 20 ਲੱਖ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇਗੀ, ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਦੱਖਣੀ ਤੇ ਪੱਛਮੀ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਾਲ 2050 ਤੱਕ ਹਰੇਕ ਪੰਜਵਾਂ ਭਾਰਤੀ ਬਜ਼ੁਰਗ ਹੋਵੇਗਾ।

ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਪਰਿਵਾਰ/ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਵਾਦੀ ਰੁਚੀਆਂ ਪ੍ਰਬਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਰਾਤੇ-ਰਾਤ ਅਮੀਰ ਬਣਨ, ਬਿਨਾਂ ਮਿਹਨਤ ਸਭ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲਾਲਸਾ, ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਨੇ ਸਾਡੀ ਸਨਾਤਨੀ ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਾਈ ਹੈ। ਕਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਪੁਰਾ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ; ਸਭਿਅਤਾ, ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਅਤੇ ਵਿਰਾਸਤ ਦੇ ਅਲਮਬਰਦਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੇ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪੂਲ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਪਿਛਲੇ ਦੇ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਯੁਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਨੇ ਤਾਂ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਵਿੱਚ ਜਿਵੇਂ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਘਿਓ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ‘ਪਰਹਿਤ’ ਦੀ ਥਾਂ ‘ਸਵੈਹਿਤ’ ਤੇ ਆ ਕੇ ਰੁਕ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਜਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਾ, ਮਦਦ ਲਈ ਹੱਥ ਵਧਾਉਣਾ, ਤਿਆਗ- ਪਰਉਪਕਾਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦਾ ਆਦਰਸ਼ ਬਣਾਉਣਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਲਿਖੀ ਇਬਾਰਤ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਰਗਾਂ ਤੇ ਚੱਲਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੱਟ ਕਰੋ! ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਹਾਸ਼ੀਏ ਤੇ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਪੁਰਾਤਨਪੰਥੀ ਕਹਿ ਕੇ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਹੋਵੇ, ਸੋਚੋ- ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਲੱਗਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ! ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਅੱਜ ਕਿਸੇ ਘਰ, ਪਰਿਵਾਰ, ਸਮਾਜ, ਪਿੰਡ, ਕਸਬੇ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਨਾ ਰਹਿ ਕੇ ਸਰਬਵਿਆਪੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਸਮਾਜ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਨਾਜ਼ੁਕ ਦੌਰ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਾਵਾਂ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਸੋਚਣ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਉਮਰ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਬੜਾ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਮਨੋਸਥਿਤੀ ਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਰਹਿਣ, ਸਮਾਜ ਦੀ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਿਆਂ ਦਾ ਪਿਆਰ, ਅਪਣੱਤ ਮਿਲੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਭਵਾਂ ਤੇ ਯੁਵਾ ਪੀੜ੍ਹੀ ਚੱਲੇ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਲ ਨਿਕਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਉਮਰ ਦੇ ਇੱਕ ਪੜਾਅ ਪਿੱਛੋਂ ਜੀਵਾ ਜਾਗਦਾ ਇਨਸਾਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਾਵਨਾ, ਕਰੁਣਾ, ਸੰਵੇਦਨਾ ਅਤੇ ਇੱਛਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਵਸਤੂ ਸਮਝਣ ਦੀ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਵੀ ਬੇਕਾਰ ਦੀ ਇਸੇ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਕਾਰਨ ਅੱਜ ਕਈ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਜ਼ੁਰਗ ਅਪਮਾਨ ਦਾ ਘੁੱਟ ਭਰਨ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਹਨ। ਜਿੱਥੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹਰ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਨਾਪਸੰਦ ਹੈ, ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕਮਰਾ ਹੈ, ਭੋਜਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਸੰਦ ਨਾਪਸੰਦ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪਾਲਤੂ ਜਾਨਵਰ ਦੇ ਵੀ ਖਾਣ ਪੀਣ, ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਲੋੜ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਇੱਛਾ ਭਾਵਨਾ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਜਿਵੇਂ ਸਮਾਨ ਦੀ ਬੇਜਾਨ ਗੰਢੜੀ ਹੋਣ, ਜੀਹਨੂੰ ਜਦੋਂ ਜੀਅ ਕੀਤਾ ਏਧਰ ਓਧਰ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ। ਜੀਹਨੂੰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਭਾਰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਸਭ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਘਰ ਕਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਜੀਵਨ ਦੇ ਆਖਰੀ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰੇਮ, ਸਨਮਾਨ, ਅਪਣੱਤ ਦੀ ਬੇਹੱਦ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਆਪਣਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਝਿੜਕ, ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਆਈ ਘਿਰਣਾ, ਜੀਹਨੂੰ ਵਿਚਾਰੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸਹਿਣ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਉਸੇ ਛੱਤ ਹੇਠਾਂ ਤਿਲ ਤਿਲ ਮਰਨ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀ ਵਾਰ ਮਰਦੇ ਹਨ ਅਜਿਹੇ ਬਦਕਿਸਮਤ ਬਜ਼ੁਰਗ! ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਤੇ ਇੱਕ ਹੀ ਸ਼ਬਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, “ਹੇ ਮਾਲਕ! ਰਹਿਮ ਕਰ! ਹੁਣ ਤਾਂ ਇਸ ਜਹਾਨ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਲੈ!” ਪਰ ਮੌਤ ਮੰਗਿਆਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਉਹਦਾ ਵੀ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਬਜ਼ੁਰਗ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਮੌਤ ਦਾ ਤਾਂਡਵ ਸਹਿਣ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਸਿੱਧੇ ਮੌਤ ਨੂੰ ਗਲ ਨਾਲ ਲਾ ਲੈਣ ਵਰਗਾ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਜ਼ੁਰਗ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਕੂਨ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਹਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਸਮਝ ਕੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੈਦ ਹੋ ਕੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਬਚੇ ਸਾਹ ਲੈਣ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਅੱਜ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋੜ ਹੈ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਅਤੇ ਯੁਵਾ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਸਮਾਜ ਦੇ ਉਹ ਪੁਰੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ ਆਪਸੀ ਤਾਲਮੇਲ, ਮਨੋਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਖਾਸ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਮਰ ਦੇ ਇੱਕ ਪੜਾਅ ਤੇ ਆ ਕੇ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਢਿੱਡ ਭਰ ਹੋਣੀ, ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਛੱਤ ਅਤੇ ਪਹਿਨਣ ਨੂੰ ਕੱਪੜੇ ਹੀ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਸਗੋਂ ਉਸਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਕੇ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਆਪਣਿਆਂ ਦਾ ਸਾਥ। ਕੋਈ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਉਠ ਰਹੇ ਜਜ਼ਬਾਤ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰ ਸਕਣ। ਉਹਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਦਿਵਾ ਸਕਣ ਕਿ ਅਜੇ ਉਸ ਘਰ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਉਹਦਾ ਆਪਣਾ ਵਜੂਦ ਹੈ। ਉਹ ਉਸ ਘਰ ਦਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਚਾਂਦੀ ਸੋਨੇ ਦੇ ਭਾਂਡਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖਾਣਾ ਪਰੋਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੋਵੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਬੇਹਤਰੀਨ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦ ਹੋਣ ਦਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਦਾ ਆਭਾਸ ਨਾ ਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਵੇਦਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਸਨਮਾਨ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਯਤਨ ਵਿਅਰਥ ਹੀ ਹੋਣਗੇ।

ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਆਪਣਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਦੀ ਇਸ ਭੱਜਦੀ ਦੌੜਦੀ ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰ ਰਹੀ ਭੁੱਲੀ ਭਟਕੀ ਯੁਵਾ ਪੀੜ੍ਹੀ, ਜਿਸਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਪਾਸਿਉਂ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਬਾਅ ਨਾਲ ਦੱਬੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਸਰਵਸ੍ਰੋਸ਼ਟ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸਭ ਕੁਝ, ਏਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੁਖ ਚੈਨ ਲੁਟਾ ਬੈਠੀ ਹੈ – ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੇਵਦੂਤ ਬਣ ਕੇ ਆਪਣੇ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵ ਨਾਲ ਉਹਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਸਿੱਧ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਯਾਦਾਂ*

ਨਾ ਉਹ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਰਹੇ ।
ਨਾ ਰਹੀਆਂ ਉਹ ਬਸਤੀਆਂ ।
ਨਾ ਗਾਫਲ ਰਹੇ ਨਾਂ ਹੀ ਕੈਫ
ਨਾ ਰਹੀਆਂ ਉਹ ਮਸਤੀਆਂ ।
ਗੁਲ ਹੋਈਆਂ ਗੁਲਜ਼ਾਰਾਂ
ਮਹਿਫਲਾਂ ਹੋਈ ਸਖਤੀਆਂ ।
ਚਮਕਦੇ ਸਨ ਸਾਡੇ ਅਣਖੀਲੇ
ਨਾਜ਼ ਥਾਂ ਉਹਨਾਂ ਹਸਤੀਆਂ ।।
ਟਾਂਵੇਂ ਟਾਂਵੇਂ ਰਹਿ ਗਏ ਜੀ
ਨਵੇਂ ਕਾਸਿਦ ਨ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ।
ਬਹੁਤੇ ਜੋਂ ਕੁਚ ਕਰ ਗਏ ।
ਸੁਖਦੀਪ ਨੀਂਦਰੇ ਜਾ ਹੋਏ
ਹੁਣ ਜੋਂ ਹੈ ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ।
ਇਹ ਚੰਦ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਵਾਸੀ ।
ਚੁਪ ਚੁਪੀਤੇ ਤੁਰ ਜਾਂਦੇ ।
ਉਹ ਸਨ ਅਮੋਲ ਘੜੀਆਂ
ਮਹਿਫਲਾਂ ਸਨ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ।
ਮਹਿਫਲ ਹੁਣ ਸੁੱਕਣੀ ਹੋਈ ।
ਚਲੇ ਚਲੀ ਭੱਗਦੜ ਦਾ ਮੇਲਾ ।
ਨਵਾਂ ਜ਼ਮਾਨਾ ਕਿਤੇ ਉਮਰੂ ।

ਚੋਰ ?

ਚੋਰ ਨੇ ਵੱਡੀ ਚੋਰੀ ਕਰ ਲਈ,
ਲਾ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਦਾਅ।
ਮਾੜੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਪਰ ਥਾਵੇਂ ਈ,
ਗਿਆ ਅੜਿੱਕੇ ਆ।

ਸਿੱਟ ਲਿਆ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾਤ ਦੇ,
ਸਖਤ ਬਣਾ ਕੇ ਕੇਸ।
ਲਾ ਕੇ ਹੱਥਕੜੀਆਂ ਫਿਰ ਕਰ ‘ਤਾ’,
ਰਾਜੇ ਮੁਹਰੇ ਪੇਸ।

ਸੁਣ ਕੇ ਕੁੱਲ ਤਫਤੀਸ ਨੂੰ ਰਾਜਾ,
ਗਿਆ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆ।
ਸਿੱਧੀ ਹੀ ਉਸ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਫਿਰ,
ਦਿੱਤੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾ।

ਕਹਿੰਦਾ “ਵਿਚਿੱਤਰ, ਅਦਭੁੱਤ, ਦੁਰਲੱਭ,
ਚੀਜ਼ ਬੜੀ ਹੀ ਖ਼ਾਸ।
ਇੱਕ ਕਿੱਲੇ ਕੁ ਕਰਾਮਾਤੀ ਨੇ,
ਹੀਰੇ ਮੇਰੇ ਪਾਸ।

ਅਸੂਲ ਮੁਤਾਬਕ ਕਾਜੀ ਕਹਿੰਦਾ,
“ਆਖਰੀ ਇੱਛਾ ਬੋਲ।”
ਚੋਰ ਲੱਗਾ ਫਿਰ ਦੱਸਣ ਜੀ,
ਕਾਜੀ ਨੂੰ ਸੱਦ ਕੇ ਕੋਲ।

ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਇੱਕ ਫੱਕਰ ਨੇ ਤੇ
ਵਿਧੀ ਸੀਗੀ ਸਮਝਾਈ।
ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਰਵਾਈਂ ਇਹਨਾਂ ਦੀ,
ਫਸਲਾਂ ਵਾਂਗ ਬਿਜਾਈ।

ਬੂਟਿਆਂ ਵਾਂਗੂੰ ਉੱਗਣਗੇ ਤੇ
ਜਿਣਾਸ ਲੱਗਣਗੇ ਹੀਰੇ।
ਤੇੜ ਤੇੜ ਕੇ ਫੇਰ ਭਰ ਲਵੀਂ,
ਬੇਸ਼ੱਕ ਕੁੱਪ, ਗਹੀਰੇ।

ਪਰ ਮੈਂ ਤਾਂ ਹੁਣ ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਤੋਂ,
ਪਾ ਦੇਣੇ ਨੇ ਚਾਲੇ।
ਇੱਛਾ ਹੈ ਬੱਸ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ,
ਕਰ ਦੇਵਾਂ ਕਿਸੇ ਹਵਾਲੇ।”

ਪੂਰੀ ਗੱਲ ਨਾ ਸੁਣੀ ਰਾਜੇ ਨੇ,
ਕਹਿੰਦਾ “ਫੜ ਕੇ ਲਿਆਉ।”
ਜਲਦੀ ਜਲਦੀ ਮਹਿਲਾਂ ਪਿਛਲਾ,
ਵਾਹਣ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਉ।”

ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ ਵਾਹਣ ਰਾਜਾ ਫਿਰ,
ਚੋਰ ਨੂੰ ਕਰੇ ਇਸ਼ਾਰੇ।
ਕਹਿੰਦਾ ‘ਚੱਲ ਬਈ ਜਲਦੀ ਜਲਦੀ,
ਲਾ ਦੇ ਯਾਰਾ ਬੁਆਰੇ।”

ਅੱਗਿਉਂ ਆਖੇ ਚੋਰ “ਰਾਜਾ ਜੀ!,
ਬੀਜਣੇ ਨਹੀਂ ਬਿਜਵਾਉਣੇ।
ਆਖਿਆ ਸੀ ਫੱਕਰ ਨੇ,
ਤੇਰੇ ਹੱਥੋਂ ਬੀਜੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ।

ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਚੋਰ ਹਾਂ,
ਲਿਆਉ ਲੱਭ ਕੇ ਬੰਦਾ ਹੋਰ।
ਬੱਸ ਇੱਕੋ ਹੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ,
ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਨੂੰ ਚੋਰ।

ਆਪ ਜੀ ਬੀਜੇ ਚਾਹੇ ਆਪਣੇ,
ਕਾਜੀ ਤੋਂ ਬਿਜਵਾਉ।
ਬੇਸ਼ੱਕ ਮੰਤਰੀ-ਮੰਡਲ ਵਿੱਚੋਂ,
ਸੱਦ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਲਿਆਉ।”

ਰਾਜਾ ਤੱਕੇ ਕਾਜੀ ਨੂੰ ਤੇ
ਕਾਜੀ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਵੱਲ।
ਸਭ ਦੀਆਂ ਪੈ ਗਈਆਂ ਨੀਵੀਆਂ,
ਨਾ ਆਵੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਗੱਲ।

ਚੋਰ ਨੇ ਤੋੜੀ ਚੁੱਪ ਤੇ ਕਹਿੰਦਾ,
“ਸੁਣੋ ਜੀ ਕਰਕੇ ਗੌਰ।
ਤੂੰ ਵੀ, ਮੈਂ ਵੀ, ਉਹ ਵੀ,
ਵੀ, ਸਾਰੇ ਈ ਏਥੇ ਚੋਰ।”

ਜਿੰਨੇ ਕੁ ਵੀ ਸਾਧ, ਸ਼ਰੀਫ ਜਾਂ
ਸਾਊ ਰਹੇ ਅਖਵਾ।
ਪਿੰਡ ਘੜਾਮੇਂ ਰੋਮੀ ਜਿਹਿਆਂ ਦਾ,
ਲੱਗਿਆ ਨੂੰ ਬੱਸ ਦਾਅ।

ਜਦ ਵੀ ਲੱਗ ਗਿਆ ਲਾਹ ਸੁੱਟਣਗੇ,
ਸਾਧਪੁਣੇ ਦੀ ਖੱਲ।
ਮੰਨੇ ਜਾਂ ਨਾ ਮੰਨੇ ਭਾਵੇਂ,
ਇਹ ਹੈ ਸੱਚ ਅਟੱਲ।
ਬੇਲੀਉ! ਇਹ ਹੈ ਸੱਚ ਅਟੱਲ.....।

ਗੀਤ

ਦੇਸ਼ ‘ਚ ਅੰਨੀ ਲੁੱਟ ਮਚਾ ਗਏ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਿਉਪਾਰੀ।
ਕੀ-ਕੀ ਦੱਸਾਂ ਕੀ-ਕੀ ਖਾ ਗਏ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਿਉਪਾਰੀ।
ਸੜਕਾਂ ਖਾ ਗਏ ਬਿਜਲੀ ਖਾ ਗਏ ਖਾ ਗਏ ਮੰਦਿਰ ਦੁਆਰੇ।
ਚੜ੍ਹਤ ਚੜ੍ਹਾਵੇ ਘਰ ਨੂੰ ਲੈ ਗਏ ਦਫ਼ਤਰ ਖਾ ਗਏ ਸਾਰੇ।
ਕਰਜ਼ੇ ਵਾਲਾ ਬੋਝ ਚੜ੍ਹਾ ਗਏ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਿਉਪਾਰੀ।
ਦੇਸ਼ ‘ਚ ਅੰਨੀ ਲੁੱਟ ਮਚਾ ਗਏ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਿਉਪਾਰੀ।
ਛੈਲ ਛਬੀਲੇ ਗਭਰੂ ਨਾਰਾਂ ਆਤੰਕ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜੇ।
ਨਸ਼ਿਆਂ ਗੰਨੇ ਵਾਗੂੰ ਪੀੜ ਦੇ ਲੱਕ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਤੋੜੇ।
ਕੱਡੀਆਂ ਭਾਅ ਬੱਚੇ ਮਰਵਾ ਗਏ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਿਉਪਾਰੀ।
ਦੇਸ਼ ‘ਚ ਅੰਨੀ ਲੁੱਟ ਮਚਾ ਗਏ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਿਉਪਾਰੀ।
ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤ ‘ਚ ਦਿੱਤੇ ਲਾਲਚ ਦੇ ਸੱਮੋਹਨ।
ਦੇ ਕੇ ਜ਼ਖ਼ਮ ਅਵੱਲੇ ਸਾਰੇ ਲੂਣ ਲਗਾ ਕੇ ਧੋਵਨ।
ਉਜਲਾ ਭਵਿੱਖ ਲੁੱਟਣ ਆ ਗਏ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਿਉਪਾਰੀ।
ਦੇਸ਼ ‘ਚ ਅੰਨੀ ਲੁੱਟ ਮਚਾ ਗਏ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਿਉਪਾਰੀ।
ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਲੁੱਟ ਲਏ ਸ਼ਹਿਰ ਨਗੀਨੇ।
ਥਾਂ-ਥਾਂ ਉਤ ਪ੍ਰੇਰਕ ਛਡ ‘ਤੇ ਪੀਵਣ ਖੂਨ ਕਮੀਨੇ।
ਸਦੀਆਂ ਤੀਕਰ ਜਨ ਤੜਪਾ ਗਏ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਿਉਪਾਰੀ।
ਦੇਸ਼ ‘ਚ ਅੰਨੀ ਲੁੱਟ ਮਚਾ ਗਏ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਿਉਪਾਰੀ।
ਸੰਵੇਦਨ ਸ਼ੀਲ ਅਦਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਕੱਟੜਤਾ ਭਰ ਦਿੱਤੀ।
ਸੋਚ-ਮੁਹੱਬਤ ਵਾਲੀ ਸਾਰੀ ਲੰਗੜੀ ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।
ਹਰ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿਚ ਗੁੰਝਲਾਂ ਪਾ ਗਏ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਿਉਪਾਰੀ।
ਦੇਸ਼ ‘ਚ ਅੰਨੀ ਲੁੱਟ ਮਚਾ ਗਏ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਿਉਪਾਰੀ।
ਪਾਕਿ-ਪਵਿੱਤਰ ਸੱਤਾ ਸਾਰੀ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਹਤਿਆਈ।
ਹਰਨਾਕਸ਼ ਦੇ ਵਾਗੂੰ ਕਰਦੇ ਅਪਣੀ ਖੁਦ ਵਡਿਆਈ।
ਕੋਰਟ ਕਚਹਿਰੀ ਦੇ ਵਿਚ ਛਾ ਗਏ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਿਉਪਾਰੀ।
ਦੇਸ਼ ‘ਚ ਅੰਨੀ ਲੁੱਟ ਮਚਾ ਗਏ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਿਉਪਾਰੀ।
ਹਹਿਬਰ ਵਾਲਾ ਭੇਸ ਬਦਲ ਕੇ ਲੁੱਟਿਆ ਖੂਬ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ।
ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੇ ਉਪਰ ਲਾਇਆ ਤੀਰਾਂ ਨਾਲ ਨਿਸ਼ਾਨਾ।
ਉਗਲਾਂ ਉਪਰ ਵਕਤ ਨਚਾ ਗਏ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਿਉਪਾਰੀ।
ਦੇਸ਼ ‘ਚ ਅੰਨੀ ਲੁੱਟ ਮਚਾ ਗਏ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਿਉਪਾਰੀ।
ਪੀੜੀਆਂ ਤੀਕਰ ਗ਼ਲਤ ਰਵਾਇਤਾਂ ਮਸਤਕ ਦੇ ਵਿਚ ਭਰੀਆਂ।
ਜਿੰਦਾ ਬਿੱਲੀਆਂ ਸ਼ੇਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਗੁੰਠੇ ਲਗ-ਲਗ ਡਰੀਆਂ।
ਸੋਚਾਂ ਨੂੰ ਏਦਾਂ ਉਲਝਾ ਗਏ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਿਉਪਾਰੀ।
ਦੇਸ਼ ‘ਚ ਅੰਨੀ ਲੁੱਟ ਮਚਾ ਗਏ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਿਉਪਾਰੀ।
ਜਾਗ੍ਰਤੀ ਨੇ ਸੋਚਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਇੱਕ ਕਰਾਂਤੀ ਦਿੱਤੀ।
ਨਵ ਯੁਵਕਾਂ ਨੇ ਹਾਰੀ ਹੋਈ ਸਾਰੀ ਬਾਜ਼ੀ ਜਿੱਤੀ।
ਡੂੰਘੀ ਪੀੜਾਂ ਵਿਚ ਕੁਰਲਾ ਗਏ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਿਉਪਾਰੀ।
ਦੇਸ਼ ‘ਚ ਅੰਨੀ ਲੁੱਟ ਮਚਾ ਗਏ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਿਉਪਾਰੀ।
ਉਨਤੀ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਗ਼ੁਲਸ਼ਨ ਖ਼ੁਸ਼ਹਾਲੀ ਵਿਚ ਹੋਏ।
ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਫੁੱਲਾਂ ਵਾਲੇ ਸੁੰਦਰ ਹਾਰ ਪਿਰੇਏ।
ਫੇਰ ਸੁਧਾਰ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਿਉਪਾਰੀ।
ਏਸ ਕਰਕੇ ਬਾਲਮ ਦੀ ਹੈ ਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਸਰਦਾਰੀ।

ਇਹ